

20.03.2017. Nr. LRPOA – 2017 – 9

Saeimas Sociālo un darba lietu komisijas
priekšsēdētājam A. Barčas kundzei

**LRPOA 2017.gada 16.marta Biedru sapulces rezolūcija
„Par situāciju sociālās drošības jomā Latvijā”**

Latvijas Rehabilitācijas profesionālo organizāciju apvienība (LRPOA) praktiski pārstāv visu rehabilitācijas procesā iesaistīto profesiju profesionālās organizācijas, kuru kopējais biedru skaits pārsniedz pusotru tūkstoši rehabilitācijas speciālistu. Ceturtdien, 2017.gada 16.martā LRPOA biedri tikās ar Saeimas Sociālo un darba lietu komisijas priekšsēdētāju Aiju Barču. Sapulces mērķis bija apspriest Latvijas sociālās un veselības aprūpes likumdošanas un profesionālo rehabilitācijas pakalpojumu nodrošināšanas situāciju Latvijā. Tikšanos nobeidzot LRPOA vienojās par kopēju rezolūciju, kuras izstrādē piedalījās Latvijas Fizioterapeitu asociācijas, Latvijas Ergoterapeitu asociācijas, Latvijas Audiologopēdu asociācijas, Klīnisko Sociālo darbinieku asociācijas, Latvijas Diētas un Uztura speciālistu asociācijas, Latvijas Veselības psiholoģijas asociācijas, Latvijas Mākslas terapijas asociācijas, Latvijas Deju un kustību terapijas asociācijas, Latvijas Mūzikas terapijas asociācijas un Latvijas Drāmas terapijas asociācijas biedri, kā ekspertiem piedaloties RSU un rehabilitācijas ārstu pārstāvjiem.

LRPOA konstatēja, ka:

1.Latvijas likumdošana u.c. normatīvie akti , kas regulē dažādas rehabilitācijas jomas kā rehabilitācijas medicīna un rehabilitācijas aspekti sociālo pakalpojumu, arodrehabilitācijas, vispārējās izglītības, sociālās apdrošināšanas, būvniecības, transporta, sakaru u.c., nenodrošina, atbilstoši likuma „Par sociālo drošību prasībām”, cilvēkiem ar ierobežotu funkcionēšanu vienotu sistēmu viņu tiesību uz sabiedrības atbalstu rehabilitācijas u.c. pakalpojumu veidā saņemšanai un šo personu pašu motivāciju aktīvai rehabilitācijai un prasības attiecībā uz šo personu pienākumiem šo atbalstu saņemt;

2.Veselības traucējumu seku un šo ierobežojumu novēršanas un/vai kompensēšanas nepieciešamību novērtēšanai, plānošanai, realizēšanai un vēlino rezultātu analīzei PVO Starptautiskā funkcionēšanas klasifikācija (SFK) tiek izmantota ierobežotā apjomā, kas kavē īstenot personu ar ierobežotu funkcionēšanu vienotu rehabilitācijas un atbalsta procesa organizēšanu, plānošanu un novērtēšanu;

3.Latvijā ir nepietiekoša rehabilitācijas profesionāļu pakalpojumu pieejamība iedzīvotājiem – jo īpaši reģionos, kurai par iemeslu ir:

- Atsevišķu, piemēram, ergoterapeitu kopējais rehabilitācijas profesionāļu trūkums studiju programmas nepietiekošās kapacitātes dēļ;
- Ilgstoši neadekvāti zemo valsts apmaksāto rehabilitācijas pakalpojumu tarifu dēļ kvalificētu rehabilitācijas profesionāļu „aizplūšana” uz privāto sektoru dažādu maksas pakalpojumu sniegšanai, kas rehabilitācijas saņēmēju atlasī lielā mērā padara atkarīgu no šo personu personīgās maksātspējas- jo sevišķi attiecībā uz multiprofesionālās rehabilitācijas pakalpojumiem;
- Daudzu rehabilitācijas profesionāļu - audiologopēdi, tehniskie ortopēdi, mākslas terapeiti, veselības psihologi u.c. pakalpojumi vispār nav iekļauti valsts apmaksāto monoprofesionāli sniedzamo rehabilitācijas medicīnas pakalpojumu klāstā un ir pieejami tikai par maksu;
- Šo pakalpojumu ierobežota iekļaušana visu valsts apmaksāto veselības aprūpes pakalpojumu klāstā un nepietiekošā to nodrošināšana pašvaldību sociālajos dienestos;

4.Valsts atalgojums rehabilitācijas speciālistiem ir neadekvāti zems attiecībā uz noteiktās kvalifikācijas iegūšanai un uzturēšanai (resertifikācija!) nepieciešamo laiku un regulāriem paša finanšu u.c. resursu ieguldījumiem;

5.Valsts pārvaldes institūcijas, lemjot par rehabilitācijas sistēmas reorganizāciju, pilnveidošanu, pārveidošanu u.tml., ļoti bieži uzklausa un rēķinās tikai ar lietotāju – mūsu gadījumā, galvenokārt, personu ar invaliditāti interesēm un ierosinājumiem, bet, iespējams, pārprastu demokrātijas centienu vārdā, diskusijās un darba grupās neiesaista rehabilitācijas jomas profesionāļus;

- Kā šajā brīdī ļoti aktuālu piemēru rehabilitācijas profesionāļu viedokļa ignorēšanā varētu minēt LM nupat piedāvāto reformu tehnisko palīgīdzekļu aprites sistēmā, kuras gadījumā šo priekšlikumu izstrādē netika aicināti ne rehabilitācijas jomas profesionāļu pārstāvji, ne šā brīža tehnisko palīgīdzekļu pakalpojumu praktiskie nodrošinātāji;

- Valsts šobrīd iecerētās nodokļu reformas iniciatīvas nav izvērtētas arī no rehabilitācijas iespēju un iespējamās atbildības par iedzīvotāju sociālās drošības pārdalīšanu starp valsti un pašvaldībām un arī šajās diskusijās netiek iesaistīti rehabilitācijas jomas profesionāļi;

6.Rehabilitācijas jomu reglamentācija likumdošanas līmenī šobrīd ir „izkaisīta” vairāk kā 15 citos likumos - likumā par Sociālo drošību, Ārstniecības likumā, Sociālo

pakalpojumu likumā, Invaliditātes likumā u.t.t. un tā ir grūti pārskatāma un pretrunīga;

7.Ārstniecības likumā

- joprojām rehabilitācijas profesionāļu skaitā tiek minēti ergoterapeitu un fizioterapeitu asistenti, kuru sagatavošana faktiski nenotiek un rehabilitācijas pakalpojumu nodrošināšanai nav arī nepieciešami - izņemot kā pēdējo gadu funkcionālo speciālistu programmu studējošie, kas jau ir uzsākuši noslēguma praksi dažādās ārstniecības iestādēs,

- ir nepietiekoši reglamentēta telemedicīna un telerehabilitācija, kam dažādu pilnvērtīgu rehabilitācijas pakalpojumu nodrošināšanā (jo īpaši reģionos!), varētu būt izšķiroša nozīme;

8.Rehabilitācijas jomas profesionāļi nav iekļauti Invalīdu lietu nacionālās padomes darbā.

LRPOA ir pārliecināti, ka

Rehabilitācijas lomas nepietiekoša novērtēšana visu sabiedrību skarošu sociāli-medīcīnisku jautājumu risināšanā ir uzskatāma par politiski tuvredzīgu un neatbilstošu Latvijas sociāli-ekonomiskajai situācijai;

Sakarā ar to LRPOA atzīst par nepieciešamu un ierosina:

1.Saeimas Sociālo un darba lietu komisijai šiem sapulcē minētiem rehabilitācijas profesionāļu minētajiem jautājumiem pievērst īpašu uzmanību un to apspriešanu iekļaut savos komisijas 2017.gada pirmā pusgada sēžu plānos;

2.Kā par vienu no būtiskākajām problēmām uzskatīt nepietiekoši sistemātisko Latvijas likumdošanu attiecībā uz rehabilitācijas principu ievērošanu un pakalpojumu saņemšanu dažādās sfērās - medicīnā, sociālajā jomā, izglītībā u.tml. un Saeimas Sociālo un darba lietu komisijai apsvērt dažādo likumdošanas aktu savstarpēju harmonizēšanu vai īpaša Rehabilitācijas likuma izstrādi Invaliditātes likuma vietā;

3.Šo jautājumu risināšanā iesaistīt arī rehabilitācijas nozares profesionāļu pārstāvjus – „**Neko par mums bez mums!**”

LRPOA Biedru sapulces vārdā

LRPOA prezidents
Prof. Aivars Vētra

Sapulces vadītāja
Prof. Kristīne Mārtinsone